

СТАНОВИЩЕ

За научните трудове и дейност на доц. дсн *Ерика Георгиева Лазарова*, участник в конкурса за академичната длъжност „професор“ по специалност „Философия“, по професионално направление 3.2. Философия на културата, политиката, правото и икономиката“ за нуждите на секция „Етически изследвания“, обявен в ДВ бр. 108 от 30.12.2014г., с. 61.

От: доц. д-р Божидар Сашков Ивков

1. Общо описание на представените материали

По конкурса доц. Ерика Лазарова е представила за рецензиране общо 99 труда, от които: (1) 6 книги и монографии, (2) 1 студия, (3) 88 статии в списания и статии в сборници и (4) 4 сборници, на които доц. Лазарова е съставител, като един от тях е на английски език. Прави впечатление, че 7 статии са публикувани на руски език (една в съавторство, една в България и 6 в Русия), 3 статии са на английски и са публикувани в чужбина, както 12 статии на немски език, от които 9 са публикувани в чужбина и 3 в България.

Доцент Ерика Лазарова е утвърдена изследователка на достиженията на българската и световната култура. Представените за рецензиране произведения често носят интердисциплинарен характер, но като цяло се разполагат в научно-изследователските полета на философията, естетиката, етиката, социологията, културологията, история на културата, егологията и др.

По-късните научно-изследователски работи доразвиват идеи от предходни разработки, но няма припокриване. Това ми дава основание да смятам, че не е необходимо редуциране на списъка на публикациите за конкурса.

2. Обща характеристика на научната, научно-приложната и педагогическата дейност на кандидата

Основната дейност на доц. Лазарова е научна. Тя е утвърден изследовател на творчеството и идеите на Н. Шейтанов, Н. Хайтов, О. Уайлд, Новалис, Вернадски, Андерсен, Ръорих и др., на богомилството, на „живата етика“, на идейните превъплъщения на хуманизма, на биографията на твореца (егодокумента), на ценностите, на историческия и социалния контекст, на фона на които се зараждат, израстват и придобиват свое собствено битие идеите на великите мислители през различните епохи и др.

Като пречупва през своя хуманистичен мироглед, знания и научно-изследователски конструкти значими елементи от културата на различни епохи и влага свой оригинален принос в развитието ѝ, доц. Лазарова създава една вселена на идеите и хуманизма, на прекрасното, красивото и доброто, на човешката същност като най-висша ценност, на творчеството и сизифовското израстване на твореца, вселена на история на културата и на самата култура.

3. Учебна и преподавателска дейност на доц. Ерика Лазарова

Доц. дфн Е. Лазарова е чела лекции в Бургаски свободен университет (1996-1997), СУ „Св. Кл. Охридски“ (1992-1997), Нов български университет (1993-1997), УНСС и др. Преподавателската ѝ работа е в сферата на естетиката, етиката, история на културата и др.

4. Съдържателен анализ на научните постижения на кандидатката

Невъзможно е в рамките на 3-4 страници да се оцени цялостно многообразната, задълбочена и голяма по обем научно-изследователска и публикационна дейност на доц. Е. Лазарова. Внимателният и аналитичен прочит на нейните произведения показват, че тя е успяла да обогати съществуващите знания в областта на история на културата, естетиката, етиката, егологията и др. За един от основните ѝ приноси считам успешната реабилитация на Николай Шейтанов – изключително колоритна фигура в българския културен живот. Н. Шейтанов, както е известно, е културисторик и културфилософ, народопсихолог, изследовател на фолклорното ни наследство и (пра)българската митология, първия български сексолог и оригинален сексократичен философ (произведения №№ 5 и 6 от раздел „Научни книги“). Уважение заслужава и факта, че монографията, посветена на Шейтанов, е първо по рода си изследване на този уникален български мислител, както едно наистина цялостно представяне на многоликия творец. Струва ми се, че с право доц. Лазарова е отделила специално внимание на „**философията на отрицанието**“ като едно от най-оригиналните български философски постижения” и на „сенчеста страна на националния характер” (Лазарова), която се открива в основата на не малка част от историческите трагедии, преживени от народа ни.

Доц. Лазарова обстойно се спира и на проблема за същността на интелектуалците като дискутираща, опонираща на властта и критическа „класа“ (статии № 4, 42,50), като разкрива важната роля на опозицията власт-интелигенция. В статии под номер 48 и 55 продължава изследванията си за културно-историческата роля на Н. Шейтанов.

В книгата си „Литературата като историческо самопознание и самосъзнание на епохата“ доц. Лазарова анализира образа и творчеството на поета Гео Милев и по специално противопоставянето на личната

етика на твореца на политическата бруталност. Освен това тя отправя своя аналитичен взор към творчеството на Х. К. Андерсен, Ерих Кестнер, Маршал Маклуен, Ерих Фром и др., като успява да синтезира етическото и естетическото, а акцентът е изведен върху аксиологическия прочит на творчеството им и разкриване историческата контекстуалност на влиянието им във времето (виж също и статии с номера 24, 31, 34, 37, 43, 53, 64, 67, 71, 77).

Не може да се подмине и монографията, която получава наградата на Министерството на културата за 2001 г., посветена на Оскар Уайлд като теоретик на изкуството. Е. Лазарова поставя акцента върху това, че Уайлд – освен като един от най-остромните представители на човешкия род, е хуманист и творец с подчертано етическо мислене, неприемащ и осмиващ недостойното за живот. Неговият естетически утопизъм в творбата „Съдбата на човека при социализма“ го показва в светлината на философ, вярващ в човекотворческата сила на Красотата-Добро.

Особено силно впечатление в работите на доц. Лазарова прави нейния интердисциплинарен подход, в който отсъства еkleктиката, а доминира добре премерения, прагматичен (от изследователска гл.т.) и дълбоко аналитичен синтез на различни методи за разкриване на една или друга страна на съвременната култура и нейните корени. Пример за това са адекватно и достоверно формулираните приноси едно и две.

Важен момент и връх в творчеството на доц. Лазарова е разкриването на същността на егологията като наука за его-документите (аз-документите) и епистемологичното ѝ значение за хуманитаристиката, както и за устната история на науката. Егологията е превърната тук в доказателство за една нова култура на паметта, запечатваща устно споделените мемоари чрез подробно, дълбочинно интервю, целящо да „увековечи“ спомените на видни учени за лица, събития, научни, социални и културно-политически тенденции в тяхната спонтаност на изказа, съхранявайки историческата памет с методите на т.нар. устна (орална) история на науката. В този контекст важно значение има понятието „**лица на паметта**“ – важна категориална единица, чрез която се визират носителите на **лично живяната история**, като посредством съзнателна авторефлексия се оценява историческата реалност на т.нар. „скорошна“ или най-нова история. Това е социокултурна територия, която едва сега започва да се усвоява и изгражда именно чрез саморефлексията на „строителите“ на съвременната българска и световна културност.

Може би тук трябва да отнесем и концепцията за „биографията като огледало на епохата“ – концепция и понятие, които порождават нов дискурс на познавателно постигане на историческите реалности в дадена културна епоха.

Особено важен аспект от научната дейност на доц. Лазарова са преводите на „Зазоряване“ (1996 и 2002) „Човешко, твърде човешко“ (2006) на Фр. Ницше, което е сериозен принос за обогатяване и задълбочаване на перцепцията на Ницше на български език, както и за обогатяване на философската речева култура. За тези си преводи доц. Лазарова е получила награда на Съюза на българските преводачи за 2009 г.

5. Отражение на научните публикации на кандидата в нашата и чуждестранната литература (по негови данни).

Кандидатката е посочила 101 цитирания, сред които има няколко рецензии, 5 цитата в дисертации на колеги, 25 отзиви с цитати за Теодор Христов и Киркегор и 50 отзиви за „Златен фонд на българската наука“ - като изрично е уточнено, че са представени само цитати от последните пет години, както и данни за цитати, подадени от колеги от ИИОЗ. Струва ми се, че рядко културфилософи могат да се похвалят с такъв обем цитирания, респективно признание за своята работа. Особено ценни за мен са отзивите за направеното по „Златен фонд на българската наука“.

6. Критични бележки по представените трудове

Нямам критични бележки. По-скоро бих предложил на доц. Лазарова в бъдеще да продъжи да развива културологията като органична система от етическо и естетическо познание и синтетичен метод за анализ, както и да концентрира една голяма част от своите творчески усилия в сферата на егологията и превода на произведения на значими философи, тъй като смятам, че това са области, в които има поле за множество изяви и постижения.

7. Лични впечатления от кандидатката

Познавам кандидатката доц. дфн Ерика Лазарова от 2010 година. Тя е изключително ерудирана личност, с огромни познания и интересни новаторски идеи, които винаги е готова да сподели и да дебатира. Сериозен и задълбочен изследовател, колега, на който винаги може да се разчита за помощ в сферата на науката.

8. Мотивирано и ясно формулирано заключение

Доц. дфн Ерика Лазарова е създала значителни (в количествен и качествен аспект) научни разработки, има дългогодишен професионален научен опит и изследователската ѝ дейност отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ, Правилника за неговото прилагане, както и на изискванията на БАН и ИИОЗ. Въз основа на всичко казано до тук предлагам на Научното жури да препоръча на НС на ИИОЗ да избере доц. дсн Е. Лазарова за академичната длъжност „професор“ в секция

„Етически изследвания“, по професионално направление 3.2.
Философия на културата, политиката, правото и икономиката“ за
нуждите на секцията.

Подпис:
/доц. д-р Божидар Ивков/